

Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü İhtiyaçları İçin Gelecek Yıllara Geçici Yüklenmelere Girişilmesi hakkındaki 5076 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 5843 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası ve Bayındırlık ve Bütçe komisyonları raporları (1/653)

T. C.

Başvekâlet

13 . X . 1953

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 6/2927, 71/1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Bayındırlık Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 10 . 9 . 1953 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü İhtiyaçları İçin Gelecek Yıllara Geçici Yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 5076 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 5843 sayılı Kanuna ek kanun lâyihasının esbabı mucibe lâyihasıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Yeşilköy, Esenboğa ve Adana meydanlarının Uluslararası Standartlara göre inşası ve yurt içi havacılığın uçuş emniyeti ile kolaylığını temin üzere yukarıda adı geçen meydanlarla birlikte İzmir, Afyon, Konya, Sivas, Erzurum, Elâzığ ve Diyarbakır Hava meydanlarında radyo tesislerinin kurulması ve Trabzon Hava meydanının inşası için 5076 sayılı Kanunla Ulaştırma Vekâletine verilip 5367 sayılı Kanunla Bayındırlık Vekâletine devrolunan (43) milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişme yetkisi; bilâhara beynelmilel havacılığın inkişafı, inşaat masraflarıyla teçhizat bedellerinin artması ve sair sebepler dolayısıyla başlanmış bulunan işlerin ikmali için 5843 sayılı Kanunla (65) milyon liraya çıkarılmıştır.

Verilen bu yetki 1953 malî yılı sonuna kadar tamamen kullanılmak suretiyle yukarıda bahsolunan işler bitirilmiş bulunacaktır.

Ulaştırma'da hava yolunun ehemmiyeti gün geçtikçe artmakta bulunduğundan gerek stratejik ve gerekse ekonomik gelişmedeki ehemmiyeti dolayısıyla yurt içi hava ulaştırmasında kullanılmak üzere Samsun, Van, İzmir, Erzurum, Kars, İskenderun, Urfa, Gaziantep, Antalya ve Ağrı'da yeniden meydanlar yapılması için (45) milyon liralık ödeneğe ihtiyaç vardır.

Programa göre 1954 yılında inşasına başlanacak olan bu on meydanın yapılabilmesi için 5843 sayılı Kanunla (65) milyon liraya çıkarılan yetkinin (110) milyon liraya çıkarılmasına dair hazırlanan ilişik kanun lâyihasının kabulü zaruri bulunmaktadır.

Bayındırlık Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas No. 1/653

Karar No. 4

10 . XII . 1953

Yüksek Reisliğe

1 . XI . 1953 tarihinde Komisyonumuza havale buyurulan Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü İhtiyaçları İçin Gelecek yıllara Geçici Yüklemlere girişilmesi hakkındaki 5076 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 5843 sayılı Kanuna ek kanun lâiyhası Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle görüşüldü.

Netice : Yeşilköy, Esenbuğa ve Adana meydanlarının Uluslararası standartlara inşası ve yurt içi havacılığının uçuş emniyetiyle kolaylığını temin etmek üzere yukarıda adı geçen meydanlarla birlikte İzmir, Afyon, Konya, Sivas, Erzurum, Elâziğ ve Diyarbakır hava meydanlarının da radyo tesislerinin kurulması ve Trabzon hava meydanının inşası için 5076 sayılı Kanunla Ulaştırma Vekâletine verilip 5367 sayılı Kanunla Bayındırlık Vekâletine devrolunan 43 milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri masraflara girişme yetkisi bilâhara tetkikat teçhizat bedellerinin artması, inşaat masraflarının çoğalması dolayısıyla başlamış olan bu işlerin, ikmalî 5843 sayılı Kanunla 45 milyondan 65 milyona çıkarılmıştır.

Yukarıda bahsedilen işler 1953 yılı sonuna kadar ikmal edilmiş ve verilen yetki yıl sonuna kadar tamamen kullanılmış olacağı Ulaştırma ve Bayındırlık Vekâletleri temsilcilerinin Komisyonumuzdaki şifahi izahatlarından anlaşılmıştır.

Ve yine bu temsilcilerin ifade ettiklerine göre, memlekette sivil hava nakliyatına karşı halkımızın gösterdiği rağbetin gün geçtikçe artmakta olduğu, halen toprak halinde bulunan ve bugün beton pist yapılması teklif olunan meydanların inşasına şiddetle ihtiyaç bulunduğu bildirilmiştir.

Komisyonumuz da bu ihtiyacı zaruri görmüş temsilcilerin izahatına tamamiyle iştirak etmiştir. Yalnız Ulaştırma Vekâletince evvelce hazırlanarak Nafia Vekâletine verilen program üzerine esaslı incelemeler yapmış bu programın günün ihtiyaçlarına göre hazırlanıp hazırlanmadığı incelenmiş bunun için de yapılması kararlaştırılan

hava meydanlarının 1952 - 1953 yılları bu yerlere tahsis edilen yolcu kontenjanı ile naklolunan yolcu adedlerinin birbirine nispetlerini buldukları yerin, coğrafi, iktisadi durumu ve uzaklığı ve işletmecilik bakımından birbiriyle olan alakası ve müstakbel inkişafı incelenmiş neticede, yolcu kontenjanı ile yolcu nakliyatının Urfa % 99, Samsun'da % 98, Gaziantep'de % 82, İskenderun'da % 75, Antalya'da % 48, Van'da % 46, Erzurum'da %44, Kars'ta % 39, Ağrı'da ise yine % 39 olduğu anlaşılmıştır ve bu tetkikten sonra Vekâlet temsilcilerinin de evvelki programın eski olduğunu bugünkü şartlara göre bu işin yeni baştan ele alınmasına bir zaruret bulunduğu Vekâletlerinin de ittifak ettiğini beyan etmişlerdir.

Komisyonumuz yukarıda sıralanmış olan meydanların bir an evvel toprak pistlerin beton piste kavuşarak yaz ve kış işletmeye açık bulunulmasını memleketin yüksek menfaatine uygun bulunmuş her sene 15 milyon lira sarfedilmek şartıyla üç senede bu işin tahakkuk edilmesini zaruri görmüş, bu sebeple kanunun birinci maddesinde zikrolunan 12 milyon liranın 15 milyona çıkarılmasına ve yine kanunda yer alan Anayasa aykırı ıstılahların kaldırılmasına mevcudun ittifakiyle karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Bayındırlık Komisyonu Reisi

ve bu rapor sözcüsü

Gaziantep	Çoruh	
S. Kuranel	M. Bumin	
Antalya	Kastamonu	
A. Tokuş	H. Tosunoğlu	
Malatya	Niğde	
Nuri Ocakcıoğlu	A. Doğanay	
İmzada bulunamadı		
Rize	Samsun	
Mehmet Fahri Mete	N. Berkman	
İmzada bulunamadı		
Tunceli	Tunceli	Urfa
H. Aydın	H. R. Kulu	H. Oral

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/653

Karar No. 46

21 . XII . 1953

Yüksek Reisliğe

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü İhtiyaçları İçin Gelecek Yıllara Sâri Taahhütlere Girişilmesi hakkındaki 5076 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 5843 sayılı Kanuna ek olarak Bayındırlık Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 13 . X . 1953 tarihli ve 6/2927 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâ-yihası Bayındırlık Komisyonu raporiyle birlikte Komisyonumuza havale edilmiş olmakla Maliye ve Bayındırlık Vekâletleri mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Lâyihanın esbabı mucibesinde tebarüz ettirildiği veçhile; Yeşilköy, Esenboğa ve Adana meydanlarının Uluslararası standartlara göre inşası ve yurt içi havacılığın uçuş emniyetiyle kolaylığını temin etmek üzere yukarıda adı geçen meydanlarla birlikte İzmir, Afyon, Konya, Sivas, Erzurum ve Diyarbakır hava meydanlarında radyo tesisatının kurulması ve Trabzon Hava Meydanının inşası için 5076 sayılı Kanunla Bayındırlık Vekâletine devrolunan (43) milyon liraya kadar gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi salâhiyeti, bilâhara beynelmilel havacılığın inkişafı, inşaat masraflarıyla teçhizat bedellerindeki vâkı artış ve sair sebepler derpiş edilerek başlanmış bulunan işlerin ikmal için 5843 sayılı Kanunla (65) milyon liraya çıkarılmıştı.

Mevzuubahis işler, 1953 yılı sonuna kadar ikmal edilmiş olmakla beraber verilmiş olan salâhiyet de yıl sonuna kadar tamamen kullanılmış olacağı anlaşılmıştır.

Memlekette sivil hava nakliyatına karşı halkımızın gösterdiği rağbet dikkate şayan bir şekilde gün geçtikçe artmakta olduğu memnunlukla müşahede edilmektedir.

Fakat aşağıda isimleri arzedilen meydanların toprak halinde bulunmaları yüzünden bunlardan istifade ancak yaz aylarına inhisar etmektedir. Bu hal hem kifayetsiz ve hem de maksadı teminden uzaktır.

Bu itibarla; yurdun uzak bölgeleri arasında-

ki hava münakalâtının süratle ve inkıtasız temin edilebilmesi bu meydanların yaz kış işletmeye açık bulundurulmasıyla mümkündür.

Binaenaleyh; gerek halkımızın gösterdiği rağbet ve gerek memleketin iktisadi inkişafı bakımından büyük bir ehemmiyet arzeden ve halen toprak halinde bulunan Samsun, Van, Adana, İzmir, Erzurum, Kars, İskenderun, Urfa, Gaziantep, Antalya ve Ağrı'da yeniden beton pist yapılmasına yukarıda işaret olunan sebeplerden dolayı şiddetle ihtiyaç bulunduğundan Bayındırlık Komisyonunun görüş ve mütalâasına iştirakle her sene (15) milyon lira sarfedilmek suretiyle üç senede bu işin tahakkuk ettirilmesi için Hükümet lâyihasının birinci maddesinde zikrolunan (12) milyon liranın (15) milyon liraya öblâğı suretiyle ve tesbit olunan programa göre 1954 yılında inşasına başlanacak olan bu on meydana sarfedilmek üzere salâhiyetin (110) milyon liraya çıkarılması komisyonumuzca yerinde görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiş, başlık ve birinci madde Bayındırlık Komisyonunun tadili, ikinci ve üçüncü maddeler ise Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Lâyiha, öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

		Bu Rapor
Reis	Reis V.	Sözcüsü
Rize	İstanbul	Gümüşane
İ. Akçal	H. Hüsmen	K. Yörükoğlu
Çanakkale	Elâziğ	Giresun
K. Akmanlar	Ö. F. Sanaç	A. Tüfekcioğlu
İstanbul	İzmir	Kastamonu
S. Oran	B. Bilgin	H. Türe
Kırklareli	Konya	Konya
Ş. Bakay	R. Birand	M. Â. Ülgen
Muğla	Ordu	Rize
N. Özsan	R. Aksoy	O. Kavrakoğlu
Siird		Zonguldak
M. D. Süalp		H. Balık

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet Havayolları Genel Müdürlüğü İhtiyaçları için Gelecek Yıllara Geçici Yüklenmelere Girişilmesi hakkındaki 5076 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 5843 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1. — Memleket içi ve dışında hava ulaştırmasının sağlanması maksadiyle yeniden meydan, pist, hangar, işletme binaları yapılması mevcutların genişletilmesi ve düzenlenmesi, bu meydanlara gerekli her türlü makine teçhizat ve tesisat ve taşıtların satın alınması veya yaptırılması için 11 . VI . 1947 tarihli ve 5076 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 10 . VIII . 1952 tarihli ve 5843 sayılı Kanunun 1 nci maddesi ile verilen 65 milyon lira-lık geçici yüklenme yetkisi yıllık ödeme miktarı 12 milyon lirayı geçmemek üzere 110 milyon liraya çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun nesri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Bayındırlık vekilleri memurdur.

Başvekil
A. Menderes
Devlet Vekili

Devlet Vekili
C. Yardımcı
Adalet Vekili
O. S. Çiçekdağ
Millî Savuma Vekili
K. Yılmaz
İçişleri Vekili
E. Menderes

BAYINDIRLIK KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü İhtiyaçları İçin Gelecek Yıllara Sâri Taahhütlere Girişilmesi hakkındaki 5076 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 5843 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1. — Memleket içi ve dışı hava ulaştırmasının sağlanması maksadiyle yeniden meydan, pist, hangar, işletme binaları ve diğer zaruri ihtiyaçların yapılması mevcutların genişletilmesi ve düzenlenmesi, bu meydanlara gerekli her türlü makine, teçhizat ve tesisat ve taşıtların satın alınması veya yaptırılması için 5076 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 5843 sayılı Kanunun birinci maddesiyle verilen (65) milyon liralık sâri taahhüt yetkisi yıllık ödeme miktarı 15 milyon lirayı geçmemek üzere 110 milyon liraya çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dışişleri Vekili
F. Köprülü
Maliye Vekili

Millî Eğitim Vekili
E. S. Burçak
Bayındırlık Vekili
K. Zeytinoğlu
Ekonomi ve Ticaret Vekili
Fethi Çelikbaş
Sağlık ve So. Yardım Vekili
Dr. E. H. Üstüncü

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Bayındırlık Komisyonunun başlığı aynen kabul edilmiştir.

MADDE 1. — Bayındırlık Komisyonunun birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

G. ve Tekel Vekil ve
Maliye Vekili V
E. Kalafat
Tarım Vekili
N. Ökmen
Ulaştırma Vekili

Çalışma Vekili ve Ulaştırma
Vekil V.
H. Erkmen
İşletmeler Vekili
S. Yırcalı